

"Aloin tekemään biisejä paljon sen vuoksi, että pystyisin tekemään semmoista soundia mitä halusin – tosin en tiedä miten se on onnistunut."

Teosto-palkittu

Risto Ylihärtilä ilmaisee soundeilla

KYMMENEN VUOTTA SITTEN RISTO-YHTYEEN NOKKAMIES RISTO YLIHÄRSILÄ HAISTATTELI "LEVY-YHTIÖN JÄTKILLE" ENSIALBUMILLAAN VARSIN HÄPEILEMÄTTÖMÄSTI. SOLISTIN HÄMMENTÄVÄ KOHKAAMINEN KUULOSTI KAUPALLISELTA ITSEMURHALTA. BÄNDI VAKIINNUTTI KUITENKIN PIAN ASEMANSA UNDERGROUND-HITTINÄ, JONKA KEIKOILLA OLII HURMOKSELLINEN TUNNELMA.

Teksti ja kuvat: Tommi E. Virtanen

Tämän vuoden Teosto-palkinto on yksi osoitus siitä, että Ylihärtilä nauttii suurta arvostusta niin indie-artistina kuin kriitikkojen piirissä.

Kuopiossa syntynyt Risto Ylihärtilä, 38, aloitti uransa rivimuusikkona Kuopiossa. Rumpalina ja kosketinsoittajana toiminut monitoimimies muutti kuitenkin pian Tampereelle pois synnyinkaupunkinsa ahdistavaksi käyneistä ympyröistä. Risto-yhtye syntyi tarpeesta toteuttaa omaa visiota täydellisestä popsoundista.

– Minun on hyvin vaikea selittää visioitani muille. Tämä pakotti minut tekemään omia biisejä. Niissä saan luoda sellaisen soundimaailman, joka soi päässäni.

Palkinnon arvoa lisää se, että se myönnettiin yksin Ylihärtilälle – näin on tapahtunut vain kahdesti aiemmin Teostopalkinnon yksitoistavuotisessa historiassa. Teoston palkintoraatiin kuuluneet Taideyliopiston hallituksen puheenjohtaja Saku Mantere, Yleisradion toimitusjohtaja Lauri

Kivinen ja viime vuonna Teosto-palkinnon saanut **Anna Eriksson** luonnehtivat Ylihärsilän taidetta Risto-yhtyeen levyllä II näin: ”Pidimme ohjenuoranimme Teosto-palkinnon kriteerejä eli rohkeutta, omaperäisyyttä ja innovatiivisuutta ja niitä Risto Ylihärsilän teokset ilmentävät. Ne eivät lohduta eivätkä viihdytä, mutta paljastavat oivaltavasti sen, mikä on läsnä tässä ajassa ja myös haastavat kohtaamaan ankaran ja ahdistavan todellisuuden”.

Tabuja ei ole

Ylihärsilä tarttuu lauluissaan rohkeasti vaikeisiin asioihin kuten mielenterveysongelmat, syrjäytyminen ja vanheneminen. Siviilissä syrjäänvetäytyvä taiteilija on tarkkailija, jonka laulut kommentoivat maailmaa yleensä altavastaajan vinkkelistä. Tekstit eivät kuitenkaan tuomitse tai saarnaa. Aina kuulija ei pysty erottamaan mustaa huumoria vakavuudesta. Hiljaisen verkkaan puhuva Ylihärsilä on suoraan puhunut myös Teosto-palkinnon merkityksestä itselleen.

– Jo palkintoehdokkuus oli tietysti iso juttu, mutta taloudellisesti tämä oli pelastushetki meidän perheelle. Levyn myötä tulneiden keikkojen myötä ajattelin, että jos en yhtään törsää tänä vuonna niin pääsen jaloilleni vuoden loppuun mennessä. Palkintorahoilla saatiin tilanne normalisoitua ja päästiin ulos perintätoimisto- ja ulosotto-kierteestä. Sieltä on aika hankala päästä pois kun rästiin jääneiden laskujen maksaminen on aina kalliimpaa.

Palkinto myönnettiin Ylihärsilän sanoituksista ja sävellyksistä levyllä II, joka on Risto-yhtyeen neljäs. Levyn nimi kuvastaa tekijänsä mukaan ”jonkin uuden alkua”. Alkuaikojen räyhäkyys on vaihtunut vakavampiin sävyihin. Punaisena lankana voi pitää kuitenkin Ylihärsilän mieltymystä koneiden käyttöön sekä tapaa tarttua vaikeisiin aiheisiin. Tekijä kertoo kuinka **Lou Reedin** selkeätajuinen poplyriikka oli yksi herättäjistä, joka sysäsi tekemään omia biisejä. Suomenkielisiä vaikuttajia oli jo sitä ennen ollut useita. Lapsuudestaan Ylihärsilä muistaa kolme tärkeää biisiä, joita kuunteli toistuvasti: **Kari Peitsamon Kauppaopiston naiset**, **Tuomari Nurmion Valo yössä** ja **Huriganesin Hot Wheels** (säv. **Remu Aaltonen**,

Cisse Häkkinen, san. **Richard Stanley**).

– En silloin miettinyt, että tätä haluaisin tehdä, mutta ne oli niitä aikoja jolloin musiikin pystyi kokemaan kokonaisvaltaisesti. Tuntui uskomattomalta olla sen musiikin

*”Isin tytöt astuu sisään siniseen savuun
Strobovalo hämmentää ajantajun
On kiitävät kaiteet, hyvät äänilaitteet,
seinän kokoinen peili
paras kohta biisissä
ja katossa discopallos*

*No, kuka siellä muka ois ollu joraamassa ja
kiinnittänyt niitten tyttöjen huomion, ellei meitsi?
Ja kuka niitten mukaan ois lähtenyt tosta vaan
ellei oteta huomioon Kakea, Jakea, Makea, Sakea, Pakea
Takea, Rakea...*

*Toinen nuoli hellästi mun niskaa ja supatteli
jotain mun korvaan, kun toinen työnsi hieromasauvalla
mun perseeseen hiljaa ja minä olin lukevinani kirjaa
Niillä oli siellä 200 kenkää, mallinukke, älyttömän
iso peili ja katossa discopallos*

Discopallo, levyltä Aurinko aurinko plaa plaa plaa

keskellä. Myös **Gösta Sundqvist** on ollut tärkeä ja kai se **Juicekin** on siellä vaikuttanut vaikkon sitä heti myönnä. Tulihan sitä kuunneltua penskana paljon. **Eino Leinon Helkavirsiä** oli hieno silmien avaaja.

Biisit kypsyvät kauan

Yhtymäkohdat Sundqvistiin ja Peitsamoon ovat ilmeiset. Kari Peitsamon kanssa yhteistyö konkretisoitui Ylihärsilän tuottaessa Peitsamon ”*The Second Coming of Mr. Jesus H. Christ*” -levyn vuonna 2007. Taustalla soitti Risto-yhtye. Vaikka Ylihärsilä onkin

tehnyt niin tuottajan kuin miksaajan töitä, tai ollut muusikkona **Ville Leinosen** yhtyeessä, kokee hän ensisijaisesti olevansa musiikintekijä.

Omat levyt vaativat pitkän kypsyttelyn ja Ylihärsilä saattaa luonnostella biisiä pitkäänkin ennen kuin tuo sitä bändille. Toisaalta vuorovaikutus muusikkojen kanssa on joskus tärkeä sysäys umpikujasta.

– Biisin kehittelyprosessi voi kestää muutamasta tunnista muutama vuoteen. Hyvä esimerkki on *Discopallo*, jota kypsyttelin puolitoma vuotta. Se oli aluksi duurissa menevä Aavikko-pastissi kunnes se muuttui molliin ja ajattelin että siitä voisi tulla hyvä diskohitti. Välillä jo hautasin kappaleen ajattelun, ettei tästä tule yhtään mitään. Olin silloin kalankäsittelytyöissä ja yksi ilta pitkän työpäivän jälkeen väsyneenä alkoi toisen säkeistön hokema ”Kakea, Jakea, Makea” soimaan päässä. Se nauratti tosi paljon ja keksin miten se pitää tehdä.

Discopallo on ollut varma hitti jokaisella Riston soolo- ja bändikeikalla. Syynä on varmasti niin svengaava diskobiitti kuin tekstin riemastuttava tarinakin. Siinä ujo nörtti joutuu keskelle seksifantasiaa. Riston lavapersoonassa on paljon tätä arvaamattomasti ryöpsähtelevää takarivin jatkää. Kappaleita olisikin vaikea kuvitella muiden esittämäksi.

– Minulla on sisäinen maailma, jossa velloo monesti aika paljon. En hirveästi näytä ulospäin tunteitani. Koen syviä pohjia ja huippuhetkiä. Ehkä se tyyppi muodostuu sieltä. Vähän kaikissa biiseissäni on semmoinen sisäisesti paljon kokeva ihminen kertojaminänä.

Täydellisyys tavoittelija

Toisaalta teksti tuskin lähtisi lentoon ilman biisin vastustamatonta imua. Ylihärsilä lähestyykin biisejään yhtä paljon teksti kuin sävel edellä, ja joskus ne tulevat yhtä aikaa. Säveltäjän pään sisällä kuitenkin soi täydellinen soundi, jonka perässä nöyrän oloinen taitelija levykokonaisuuksiaan rakentaa.

– Soundit ovat tärkeä osa biisejäni. Aloin tekemään biisejä paljolti sen vuoksi, että pystyisin tekemään semmoista soundia mitä halusin – tosin en tiedä miten se on onnistunut. Päässä ne kappaleet soivat ai-

"Jo palkintoehdokkuus oli tietysti iso juttu, mutta taloudellisesti tämä oli pelastushetki meidän perheelle."

na niin paljon parempina. Soundien kautta olen kuitenkin eniten pystynyt ilmaisemaan sisäisiä tunteita.

Mutta kuten Teoston palkintoraati kietytti, käsittelee Ylihärstilä myös isoja asioita joihin monet eivät koskisi tikullakaan. Palkitun levyn kappale *Vanhus* käsittelee kuolemaa ja vanhenemista. Aikaisempien levyjen naivistisuus ja greisiys on vaihtunut pohdiskelevuuteen. *Aurinko aurinko plaa plaa plaa* -levyn (2006) *Pikkuoravat* kertoo itsemurhasta lastenlaulun muotoon puetussa sävellyksessä. Sille voi hymyillä vapautuneesti vaikka tarina on niin makaaberi.

– Ei mielenterveyspotilaat ole jatkuvasti naama norsunvitulla vaan kyllä valtaosa ymmärtää myös asioiden koomisen puolen. Asioita käsitellään paljon huumorin – monesti aika mustan – kautta. Halusin tuolla laululla ehkä laajentaa omaa tai kuulijan tajuntaa ja ymmärrystä toivoen, että siitä seuraisi oivalluksia. Uusi levy on paljon vakavampi. Oli pitkä kausi kun ajattelin paljon kuolemaa. Isälläni oli kolme vuotta syöpä, mitä ei pystynyt hoitamaan. Sen kautta tuli aika paljon käsiteltyä asiaa. Tuttujen tapaturmaiset kuolemat siihen päälle ja se, että

kolmenkymppin jälkeen alkoi ajatella kuolevaisuutta muutenkin.

Tuoreimman levyn tyyli on musiikillisesti kaukana naivistisuudesta.

– Halusin pois amerikkalaisesta rockiperinteestä. *Vanhus*-biisissä mielessäni oli Oskar Merikanto -henkinen 1800-luvun lopun suomalainen musiikki. Halusin siirtää suomalaiskansallisen musiikin popmuusiikkiin triphop-kompin kautta.

Tekstilainaukset julkaistaan tekijän luvalla.

RISTO YLIHÄRSILÄ

- syntynyt Kuopiossa vuonna 1976
- säveltänyt, sanoittanut ja tuottanut Risto-yhtyeensä albumit (julk. Fonal Records): *Risto* (2004), *Aurinko aurinko plaa plaa plaa* (2006), *Live!* (2008), *Sähköhäiriöön* (2009), *167–671 Ensimmäiset askeleet* (kokoelma, 2010), *II* (2013)
- soittanut rumpuja mm. Ville Leinosen yhtyeessä
- tuottanut Kari Peitsamon levyn *The Second Coming of Mr. Jesus H. Christ* vuonna 2007, levyllä soitti Risto-yhtye
- tehnyt myös levyjen miksauksia ja masterointeja
- asuu Tampereella vaimon ja kahden pojan kanssa

*"Oxepameja on naamassa 40
Tulkaa tänne pikkuoravat,
kun tartten teitä
Viekää mut rajojenne taa,
etten sielua vahingoita
Tulkaa tänne pikkuoravat
Tartten teitä"*

*Pikkuoravat, levyltä Aurinko
aurinko plaa plaa plaa*